

מדריך לציור ולקליגרפיה מאת ז'וז'ה סאראמאגו

ה. הוא צייר פורטרטים בעל מוניטין, המצייר בשביל בני ליסבון מן המעמד הבורגני הגבוה, שיש להם כסף לשלם, והערכה עצמית מספקת כדי לתלות על הקיר את דיוקן-עצמם, דיוקן שלרוב הוא שקר מתחנף, מריחה על הבד לפי רצונו של המודל.

סדק ראשון נבֶּעה אצלו כשהוא מתחיל לצייר דיוקן של תעשיין מצליח (ובזמן מנהל פרשיית-אהבים עם מזכירתו). לפתע מתעוררת בו שאיפה שהציור שלו יגלה את דמותו האמיתית של המודל שלו, אף מבלי לדעת לאיזה סוג של אמת הוא חותר. לצורך זה הוא מתחיל לצייר במקביל, בלי יראת כבוד ובלי שהכסף ישתק אותו, פורטרט שני, חשאי, של התעשיין.

אבל גם הפרויקט השני נכשל. לכן עולה בדעתו לעבור לכתיבה, צורת ביטוי שאינו מיומן בה; לפני שנתיים סייר ביסודיות במוזיאונים, גלריות וכנסיות ברחבי איטליה, ועכשיו הוא כותב בשנית את רשימותיו מאותו מסע, כתרגילים בכתיבת אוטוביוגרפיה. קריאה קשובה של הטקסט שלו, שלמראית עין אינו יותר מתיאור יצירות המופת האיטלקיות, תגלה שהוא מסגיר ומנער טראומות מן העבר של כותבו, ומשקף התעוררות של "האני" הפוליטי שלו.

הקשר שלו עם אשה שהיא פעילה פוליטית, אחותו של חבר שנעצר על-ידי הדיקטטורה הסאלאזארית, יתקשר גם הוא ל"איתחול מחדש" של עצמו.

סאראמאגו פרסם בן 25 רומאן ראשון, שאחר-כך התכחש לו. 30 שנה חלפו עד שפרסם את 'מדריך לציור ולקליגרפיה', הרומאן הראשון "הרשמי" שלו (1977), ספר המבשר עמומות את המשך כתיבתו. אך רק כשהיה בן 58, ב'מורם מעפר', פרץ אצלו בבת-אחת הסגנון הייחודי המפורסם שלו, שהפך אותו, לאורך 30 שנה, ל"כותב הרומאנים הכי מוכשר בעולם של ימינו" (הרולד בלום, 2003), ולחנת פרס נובל לספרות.

ב'מדריך לציור', הרומאן היחיד של סאראמאגו המסופר "בגוף ראשון", כבר נמצא את קטעי "ההגות" האירונית, המכתמית, המערטלת מקובלות, שאופיינית לו; את הדימויים המפתיעים; את ההזרה של מצבי יום-יום באמצעות תקריב פרטני – אך עדיין נעדר בו קולו של המספר השנון, החכם והבור כאחד, הפורש "בגוף שלישי" עלילה עתירת דמיון ויוצאת-דופן.

ז'וז'ה סאראמאגו מדריך לציור ולקליגרפיה

הספרייה
החדשה

